

OMA MAA

Viljandi, mai 2009

Üts tsirguhelü

Üts tsirguhelü
taivaviiri õkva künd.
Ta nigu tahass
kajja uma käändmist.
Ma kae su perrä –
süämen lämmi,
varbil külm.
Mu elo nigu aig
viil tahass säädmist.

läbi talvõ tinnõ
viil läukvä tiil,
mis külmanü su huuvil.
Ma kai su perrä.
Üskä võtsõ päiva.
Viil tahtsõ kullõlda
su palvit tsirgukeelen.
Ma kai su perrä...
nigu valgõt laiva.
Ma õhassi su mõttit
uman keelen...

Ma püvvä tsirku
nigu hüvvä sinno.
Üü vaivakasõ
ikva taivatruubil.
Kuu kuldsõ hamba

Sakala malevlane
kaplani auastmes
Anna-Liisa Vaher
Tarvastu kirikuõpetaja

Sakala kodutütred looduses



FOTO: O. Jürma

• Pildil vasakult: Anne-Ly Nassar (Halliste kodutütar), Meelika Rauba (Maagümnaasium), Riin Joosing (Halliste), Tiina Türk (esindaja), Sigrit Jaago (Halliste)

17-18. aprillil võistlesid kodutütred Jõgevamaal Kirna õppekeskuses.

Esimesel päeval olime suures saalis, kus igal võistkonnal oma laud märkmepaberi ja pastakaga. Õppepäeva juhtis loodusesõber Vahur Sepp Pala koolist.

Kõigepealt tuli ära tunda loomanahad, mis olid laotatud põrandale. Seal olid hundi, ilvese, kährkoera, nugise, kopra, tuhkru, nirgi jt nahad. Järgmiseks olid põrandal puude oksad ja numbrid, võistlejad pidid numברי järele kirjutama puu nimetuse. Lastele oli üllatuseks tümpuu ja lodjapuu.

Karpidesse oli korjatud loomade ja lindude väljahaiteid, jälle pidi arvama, kelle omad need on. Käbide pealt tuli arvata, kelle söögilaua need käbid on olnud.

Loomade koljude ja kihvade kohta tuli samuti teadmised kirja panna. Näiteks pidi teadma, et pödrapullil on kaks liiki sarvi. See küsimus oli päris raske, tuli nullring.

Veel küsiti, mitu liiki tihasid on Eestis? Vastus oli 8. Linnulaulu sai kuulata plaadilt.

Kõige selle juurde rääkis Vahur Sepp huvitaval loomade elust ja nende tootimisharjumustest.

Teisel päeval läksime õue, kus meid ootas 24 kontrollpunkti kahekilomeetrilisel maa-alal. Stardis anti võistlejatele kotike vajalike vahenditega (luup, kirjutusvahend, binokkel, mõõdulint jne) ja läbida tuli kontrollpunktid järjest.

Mina olin ilmajamaa kontrollpunktis, seal tuli mõõta vee ja õhutemperatuuri, märkida ära kas ilm on pilves, kas on sademaid või on vahelduv pilvus ning fikseerida tuli ka kellaaeg. Ja oh üllatus, mõningi laps nägi termomeetrit esimest korda ega osanud seda kasutada.

Järgnes paadisõit saarele aja peale. Saarel tuli aja peale kokku panna linnupusle, aega oli selleks minut. Ka see ülesanne oli suhteliselt keerukas, sest nii mõnigi võistkond ei saanud puslet kokku. Tagasi aerutati samuti aja peale.

Lisapunkte sai tähelepanelikkuse eest. Tuli üles märkida kõik huvitavad loodusnähtused: pargi kõige jämedamad kolm puud (tuli mõõdulindiga mõõta), pargis olevad lintidega märgistatud pöösad, puud ja lilled (lehis, pärm, jugapuu, ülane, sinilill jt). Lisapunkte sai ka saarna kaldaletoodud viiekilose haugi leidmisest, samuti tuli kirja panna, mida huvitavat ümberringi näha oli: mutimullahunnikud, vihmaussid, ilusad keerdus puuksad, sinikaelpart, lilled (kas oli tõeline või kunstlill).

Enne keskpäeva olid kõik võistkonnad kenasti finišis. Laste muljetest selgus, et neile võistlustel meeldis, sai targemaks, nägi palju.

Sakala kodutütred olid esimesel päeval seitsmendal kohal, kuid järgmisel tõusime teisele kohale ja saime kena karika ning diplomi. Sakala kodutütred olid õpimulised ja tähelepanelikud, said palju punkte eelnevalt õpitud materjalide põhjal, panid hästi tähele, mida õpetasin veel viimasel minutil. Võistluste tase oli väga kõrge, aluseks olid võetud kodutütred järgukatsete nõuded.

Järgmisel aastal korraldab oskuste võistluse Põlva malev ja teemasid on kaks: perenaine ja kokk. Meie hakkame kohe praegu usinalt õppima, teen juua ettevalmistusi.

Võistkonna esindaja Tiina Türk sõnade põhjal pani kirja

Sterka Käarik
Sakala maleva
noorteinstruktor

Vabadussõja radadel kümnen dat aastat



• Vabadussõja radadel Cesises

3-4. aprillil käis Sakala maleva korraldatud õppereisil Tartu Herbert Masingu kooli

Gümnaasiumi rühm ja 18. aprillil Sakala maleva kodutütred ning noorkotkaste rühm.

Tartlased alustasid Julius Kuperjanovi haualt Raadi kalmistul, käisid ära Kärsna

murdelahingu paigal, Paju lahinguväljal, Valga sõjamuuseumis Pikk 16, tegid esimese peatuse Lätis Strenci lähedal Anton Irve ausamba juures, siis Valmieras, kus sõidulisi tulid abistama Zemessardze 22. pataljoni daamid, käidi Siguldas ning Cesises ja teisel päeval tehti korralik matk Gauja rahvusparkis. Sakala rahvas leppis ühepäevase sõiduga piirdudes Lätis enamasti Landeswehri lahingupaikade ja mälestusmärkidega.

Samu paiku on külastatud alates 2000. aastast, mil Kaitseliit maksis sõidukulud. Seda on ta teinud tänaseni, mis puutub noorkotkastele ja kodutütredesse. Vahepeal on lisandunud muidki seltskondi, keda paelus Vabadussõja teema. Niisugune ajaloomeenutamine on aidanud noortel mõista Vabadussõja ulatuslikkust ja tähtsust Eesti Vabariigi olemasolus.

Priit Silla

„Väle jänes“ 2009

18. aprillil tehti Valgamaa malevas kotkanoortele järjekordne võistlusmatk „Väle jänes“. Osales 24 võistkonda, sh Sakala ja Võrumaa malevast ning Lätist. Lähida tuli 25 km ning täita kontrollpunktides lisaülesanded. Valgamaa maleva noorteinstruktorite Kaimo Vahtra ning Anu Lillipuu korraldatud võistlus kulges ka seekord ladusalt. Iga aastaga tuleb noori aina juurde.



Noppeid Valgamaa maleva esindajatekogult

Esindajatekogul tegi Valgamaa maleva juhatuse tööd ehtekandega pealik kpt Rein Luhaväli. Peale tema kuuluvad maleva juhatuse malevapealiku abi Jaanus Barkala ning liikmed Aivar Otsalt, Madis Gross ja Peeter Simson. Juhatuse koosolekul on arutatud maleva juubeliraamatu väljaandmisega seonduvat, Otepää üksikkompanii (ÜK) õppeklassi renoveerimist Valga ÜK ja Helme ÜK lipukavandite töörühma tegevust, maleva teenetemärkidega autasustamist jne. Maleva 2008. aasta tegevusest rääkis üksikasjaliselt maleva staabiülemlen kpt Valdeko Nielson. Esmalt tutvustas ta maleva tegevuspiirkondi. Helme ÜK vastutusala on Tõrva linn ning Helme, Hummuli, Põdrala ja Öru vald. Helme ÜK pealik on n-ltn Heldur Tellmann. Otepää ÜK vastutusala on Otepää, Sangaste, Puka ja Paluperava vald. Otepää ÜK pealik on v-srs Aleksander Mõttus. Valga ÜK vastutusala on Valga linn ning Taheva, Karula ja Tõlliste vald. Valga ÜK pealik on n-srs Kaimo Vahtra. Maleva Noorte

Kotkaste organisatsioon on 220 liiget, kes jagunevad 12 rühmaks. Kodutütred on 245, rühmi 11. Naiskodukaitse liikmeid on 46, neist Valga jaoskonnas 26, Tõlliste jaoskonnas 10 ja Tõrva jaoskonnas 10. Üksikasjalisemalt rääkis staabiülemlen lahti eriorganisatsioonide tegevuspiirkonnad. Eriilise rõhu pani kõneleja Valgamaa maleva 2009. aasta ülesannetele. Lähtuvalt Kaitseleidi ülema direktiivist tuleb maleval 2009. aastal tagada staabi- ja tagalaskompanii võitlusruugi ettevalmistus, lahingukompanii ettevalmistus, osaleda septembrikuus jalaväerühmaga rahvusvahelisel õppusel SWORD 2009 Lätis, tagada sisekaitse allüksuste ettevalmistus, kahe FP meeskonna ettevalmistus, osaleda juunikuus õppekogu-nemisele kutsutud KV allüksuse formeerimisel ning ühe rühmaga võidupüha paraadil Jõgeval, tagada ÖSD Tõikamäe radarimasti valve, teha pidevalt valvemeeskondade väljaõpet jne. Samuti pidas staabiülemlen oluliseks tõhustada kaitselehtlaste lahingualast

väljaõpet ning valmisolekut. 2009. aasta jooksul toimub maleva osas 153, Naiskodukaitse 55, Noortel Kotkastel 45 ja Kodutütredel samuti 45 väljaõppe- ja koostööüritust. Vajalikku tegevust jätkub nii kaadriksõjaväelastele, kaitselehtlastele kui ka eriorganisatsioonide liikmetele: kaadriksõjaväelastele – täiendõpe kaks korda kuus, formeerimisõppus juunikuus, võidupüha paraadil Jõgeval, rahvusvaheline õppus SWORD 2009 Lätis, võistlus „Kolonell laskmine“ ning „Eel-Erna“; Naiskodukaitsele – koormusmatk, võidupüha paraadil osalemine, „Erna“ baaslaagri abiteenistuse korraldamine jne; Kodutütredel ning Noortel Kotkastele – suvelaager ja võistlusmatkad „Kuperjanovlaste rada 2009“ ning „Väle jänes 2009“. Tänavu on juba peetud Paju lahingu 90. aastapäeva näidislahing, lahingukompanii õppepäevad, laskeharjutused, Eesti Vabariigi aastapäeva pidulikud üritused Valgas, Tõrvas ja Otepääl, noorte talilaager, Naiskodukaitse Valga ringkonna juhatuse koosolek

jms. Mõningaid üritusi on olnud ja tuleb ka edaspidi koos teiste malevate ning koostööpartneritega.

Riigikaitse õpetus toimib Valga gümnaasiumis, Valga vene gümnaasiumis ja Puka keskkoolis. 2008. aastal tehti korda Otepää õppeklass ning algas maleva staabihoone renoveerimine.

Positiivsena toodi koosolekul välja Kodutütred võistkonna II koht „Ernakessel“, matkamängu II koht ja orienteerimisvõistluse III koht. Noored Kotkad saavutasid III koha „Mini-Erna!“, II koha oskusevõistlusel ja I koha orienteerimisvõistlusel. Kaitselehtlaste saavutusid „Erna!“ üheksanda koha, naiskodukaitse aga korraldasid edukalt Lõuna piirkonna laskevõistluse. Edaspidi paranevad kindlasti laskeharjutuste olud.

Maleva juhatuse liikmeks valiti koosolekul tagasi Madis Gross ning revisjonikomisjoni liikmeks Kalev Õunsaar.

Vello Jaska
Valgamaa maleva
propagandapealik